

SIMG-Congres Klagenfurt

aantal voor het welslagen van zo'n beleid relevante aspecten. Het is allemaal niet zo simpel en daarvoor wordt in het commentaar aandacht gevraagd.

Wat wordt bedoeld in de passages betreffende 'al dan niet vermeende voordelen' of 'de behoefte waarin de gemakkelijk bereikbare EHBO-service van een ziekenhuis kennelijk voorziet', is volstrekt duidelijk. In het eerste citaat gaat het duidelijk ook om nadelen, en het tweede citaat wordt ondersteund door de gegevens betreffende het (stijgend) aantal verrichtingen op de EHBO-afdelingen die Post zelf in zijn toelichting verstrekt.

Het is een complexe opdracht de huisarts in de toekomst een 'solide plaats' in ons gezondheidszorgsysteem te blijven verschaffen. Daartoe is het soms noodzakelijk een beleidsmatige invloed op de patiëntenstromen te behouden. Dit is echter niet voldoende. Waar bijvoorbeeld maatschappelijke of economische argumenten de doorslag geven, moet dat klaar en eerlijk worden duidelijk gemaakt. Waar op grond van gezondheidskundige principes voor een bepaalde aanpak wordt gekozen, dient de benadering indien enigszins mogelijk met wetenschappelijk aanvaardbare argumenten te worden onderbouwd. Bij beide soorten motivaties en argumenten speelt onder meer de vraag naar specifieke huisartsgeneeskundige expertise een belangrijke rol. Wat betreft het probleem van medicalisering is dat nu juist een cruciaal aandachtspunt.

H.G.M. van der Velden

OUDE JAARGANGEN

Veel huisartsen die het vak verlaten, zullen hun oude jaargangen van *Huisarts en Wetenschap* van de hand willen doen. Anderzijds zijn er beginnende huisartsen die geïnteresseerd zijn in overname van oude jaargangen. De redactiecommissie wil in dezen een bemiddelende rol spelen. Huisartsen die oude jaargangen hebben aan te bieden, en huisartsen die geïnteresseerd zijn in overname van oude jaargangen, kunnen zich *schriftelijk* wenden tot het redactiesecretariaat: Postbus 14015, 3508 SB Utrecht; beide partijen worden dan met elkaar in contact gebracht. De redactiecommissie gaat er daarbij van uit dat voor een dergelijke overname niet meer hoeft te worden betaald dan de verzendkosten. Overigens aanvaardt de redactiecommissie generlei aansprakelijkheid voor de transacties die uit haar bemiddeling mochten voortvloeien.

Van 11 t/m 16 september heeft in Klagenfurt het veertigste SIMG-congres plaatsgehadt. Dertig jaar geleden is deze Europese federatie voor wetenschappelijke verenigingen van huisartsen opgericht. De laatste jaren is er telkens een voorjaars- en najaarscongres. Het voorjaarscongres is afwisselend in een West- of Oost-Europees land, het najaarscongres wordt steeds in Klagenfurt gehouden. Deelnemers aan deze congressen komen uit West- en Oost-Europa. Sterk vertegenwoordigd zijn meestal de Duitssprekende landen, Engeland, de Scandinavische landen en Nederland. De eerste twee dagen van het congres zijn Duitstalig, daarna is er een simultaan vertaling in Duits, Engels en Frans.

Bonte mengeling

Het centrale thema van het congres dit jaar was: 'De huisartsgeneeskunde in een zich veranderende wereld'. Dit is slechts een globale titel waaronder veel gerangschikt kan worden. Het geheel blijft een bonte mengeling van voordrachten over onderzoek, onderwijs, inhoudelijke aspecten van het vak, onderzoek naar het functioneren van de huisarts, toetsing, etc.

Het niveau van de diverse bijdragen is nogal wisselend. Bij nieuwkomers wekt dit aanvankelijk enige verbazing. Is men iets beter geïnformeerd over de plaats en de positie van de huisarts in de gezondheidszorgsystemen in de verschillende Europese landen en over de ontwikkeling van de huisartsgeneeskunde als wetenschappelijke discipline in die landen, dan worden de niveaueverschillen wat gemakkelijker te accepteren.

Schaufelberger en Schlappi, twee sociologen uit Zwitserland, rapporteerden over een observatie-instrument voor het sprekkuur van de huisarts, waarmee zij tot conclusies kwamen die elders al tien jaar geleden zijn getrokken: de huisarts verwijst slechts 3 procent van de nieuw gepresenteerde problemen, zijn diagnostische mogelijkheden zijn van een andere orde en hebben een aantal voordelen boven die van de specialist, en dat alles is waarschijnlijk te danken aan de continue, integrale en persoonlijke hulpverlening die de huisarts zijn patiënten biedt.

Irvine vertelde over 'setting standards in general practice', de ontwikkeling van standaarden bij het Royal College. Daarbij moet opgemerkt worden dat de 'standards' van het Royal College overwegend praktijk-organisatorische onderwerpen betreffen, zoals *record keeping*, *what sort of doctor, learning en teaching*, etc. Standaarden over medische onderwerpen noemen zijn *protocols* of *clinical algorithms*.

Szoluoki uit Hongarije opende zijn voordracht met de constatering dat de computer spoedig een onmisbaar instrument zal zijn bij het informatiemangement in de huisartspraktijk, en demonstreerde daarna een zeer geavanceerd systeem. Geïnteresseerden konden een floppy krijgen, in het Hongaars wel te verstaan.

Grol deed verslag van de ontwikkeling in Nederland rond kwaliteitsbevordering. Voor Nederlanders bekende materie, voor veel buitenlanders nog futuristisch aandoende activiteiten.

Wutzl vertelde over de opleiding van praktijk-assistenten in Oostenrijk en de invloed van de beroepsgroep huisartsen daarop. In zijn opsomming van alle gerealiseerde en nog bestaande wensen had de delegatie van taken naar de praktijkassistenten geen hoge prioriteit; wel omgaan met tekstverwerkingsapparatuur (goed voor 120 lesuren).

De Maeseneer bracht verslag uit over zijn zeer gedegen onderzoek naar de voorgeschreven medicatie door Belgische huisartsen. Hij demonstreerde de verschillende ingangen voor de analyse die zijn materiaalverzameling te bieden heeft.

Sachs besprak het Groningse onderzoek naar de behandeling van luchtweginfecties. Hij introduceerde de toehoorders in de wereld van de microbiologie en liet hen afdalen in de eigen luchtwegen om kennis te maken met de al dan niet aanwezige flora.

Kjaer beschreef de ervaringen met de verschillende begeleidingsvormen van jonge huisartsen in Denemarken. Het supervisie-systeem lijkt daar goed tot ontwikkeling te zijn gebracht.

De Melker deed verslag van de effecten van toetsing op de kwaliteit van de zorgverlening zoals deze in het Utrechtse project zijn waargenomen.

Indrukwekkende voordrachten

Op zaterdag, de laatste dag van het congres, stonden nog enige indrukwekkende voordrachten op het programma.

De dag begon met een 'Vorlesung' van de hoogbejaarde Von Uexküll, in Duitsland de peetvader van de psychosomatische geneeskunde. Hij constateerde dat de medische faculteiten als onderwijsinstituten door een crisis worden bedreigd. De instituten zijn overbelast, doordat met zeer geavanceerde apparatuur topprestaties geleverd moeten worden op steeds kleinere onderdelen van het biologische substraat van ons menszijn. Toch kan men van al dit onderzoek – een steeds ingewikkelder meer van hetzelfde – niet de antwoorden verwachten op vragen over de zorgverlening. Een knelpunt is dat artsen die hun tijd besteden aan echte patiëntenzorg en in

een waarachtig menselijke relatie communiceren met hun patiënten, in het huidige bestel hun kansen verspelen op een academische carrière, waar de produktiedwang in termen van publicaties domineert. Opmerkingen van deze zorgverleners over hervormingen van het curriculum worden ook niet serieus genomen. Niet in de relatie tussen onderzoeker en apparatuur maar in de arts-patiënt relatie zouden de antwoorden gevonden moeten worden voor de problemen die de zorgverlening in deze tijd kenmerken.

Brodin gaf aan de hand van veel cijfermateriaal een toelichting op de consequenties van de eenwording van Europa in 1992. Er zijn enorme verschillen in Europa met betrekking tot de artsendichtheid per hoofd, het aantal ingrepen (bijvoorbeeld het aantal sectio's per duizend geboorten), het deel van het bruto nationaal produkt dat aan de gezondheidszorg wordt gespendeerd, etc. Verwacht mag worden dat de migratie van artsen in Europa zal gaan toenemen. Taalverschillen zullen slechts een barrière vormen voor artsen die overwegend hun brood verdienen in het directe arts-patiënt contact; artsen die diagnostisch onderzoek verrichten of technologisch geavanceerde behandelingen instellen, spreken nu al een gemeenschappelijke medische taal.

Mabeck gaf een exposé van de activiteiten van het Deense college met betrekking tot preventie. Er zijn verrassende overeenkomsten tussen de benaderingswijze van de Deense zustervereniging en het NHG. Ook de discrepantie tussen de verwachtingen ten aanzien van de bijdrage van de huisarts en diens feitelijke mogelijkheden, is hetzelfde als bij ons.

Workshops

Voor het middagprogramma waren enige workshops georganiseerd. Maandagmiddag nam ik deel aan een workshop over groepstherapie bij patiënten met alcoholproblemen. Als introductierondje in de groep fungeerde het persoonlijke antwoord op de vraag: Hoe reageer ik als de patiënt mij alcohol presenteert als waardering voor verleende diensten. Een aan te bevelen oefening voor waarneemgroepen!

Tijdens de workshop werd duidelijk dat alle Europese huisartsen een toename aan alcoholproblemen signaleren, ongeacht de prijs van alcohol in die landen. Opvallend is dat de behandelingsmogelijkheden zo sterk uiteenlopen. In tegenstelling tot de landen waar Duits wordt gesproken, heeft Nederland geen geïnstitutionaliseerde vorm van klinische detoxificatie als eerste stap in een ontwenningprogramma.

Dinsdagmiddag nam ik deel aan een workshop onder de veelzeggende titel 'Die kontrolierde Kontinuität'. De probleemstelling was: hoe gaan

huisartsen om met chronische aandoeningen en de begeleiding van patiënten. Krijgt niet vaak de behandeling van symptomen of uitingsvormen van een aandoening (verhoogde bloeddruk, cholesterolspiegel) onevenredig veel aandacht en de benadering en de begeleiding van de patiënt te weinig? Leidraad in het geheel was het citaat van Von Weizsäcker: 'Gesundheit ist kein Kapital was man verbrauchen kan, sondern musz jeden Tag erneut erworben werden'. In de workshop werd veel onbehagen gespuid over de wereldwijde cholesterolhysterie en de door de industrie aangegeven toonzetting hoe de arts daar verder mee moet omgaan. Dat luchtte wel wat op, maar of het echt helpt?

Ontwikkelingen

Behalve door de reeds genoemde dubbele lustriumviering werd dit congres inderdaad gekenmerkt door een zich veranderende wereld, zoals de congresstille luidde. In de persoonlijke contacten met collega's uit Europese landen kon ik vernemen welke ontwikkelingen er op gang zijn gekomen en hoe groot de verwachtingen zijn voor een nieuwe toekomst waarin Europa misschien meer één zal zijn dan nu het geval is.

Rest nog de aankondiging van de volgende congressen:

- Van 20 t/m 22 maart 1990 heeft in Oost-Berlijn het SIMG-voorjaarscongres plaats.
- Van 10 t/m 15 september 1990 heeft in Klagenfurt het SIMG-najaarscongres plaats.

De geïnteresseerde lezer kan voor inlichtingen bij mij terecht.

Fons Sips
Helvoirtweg 183a, 5263 EC Vught

Effects of adjuvant tamoxifen and of cytotoxic therapy on mortality in early breast cancer. An overview of 61 randomized trials among 28896 women *Early breastcancer trialists collaborati-on group. N Engl J Med 1988; 319: 1681-92.*

In een groot prospectief onderzoek onder bijna 29.000 vrouwen die aan een mammacarcinoom waren geopereerd, werden de resultaten van adjuvant therapie met respectievelijk anti-oestrogenen, cytostatica en een placebo met elkaar vergeleken. Ook de invloed van de duur van de behandeling, en het verschil tussen gecombineerde therapie en monotherapie met cytostatica werden onderzocht. Het onderzoek vond plaats in 61 centra in de USA, Canada en een aantal Europese landen.

In alle 61 groepen was na vijf jaar een kwart van de vrouwen overleden. Toediening van tamoxifen of cytostatica leidde echter tot een significante reductie van de sterfte. Bij de gecombineerde cytostaticatherapie was de prognose nog eens significant beter dan bij de monotherapie. Bij vrouwen onder de 50 jaar die polychemotherapie ontvingen, waren de levenskansen ongeveer een kwart verbeterd, terwijl vrouwen boven de 50 jaar een significante verbetering van de prognose bereikten door toediening van tamoxifen.

Gebruik van cytostatica langer dan zes maanden verbeterde de prognose niet verder, terwijl tamoxifen minstens twee jaar gegeven moest worden om een gunstig resultaat te bereiken.

H.G. Frenkel-Tietz

Effects of maternal marijuana and cocaine use on fetal growth *Zuckerman B, Drank DA, Hingson E, et al. N Engl J Med 1989; 320: 762-8.*

In hoeverre heeft marihuana- en cocaïnegebruik van zwangeren invloed op lichaamsgewicht, lengte en schedelomtrek van hun pasgeborene?

Bij ruim 1200 moeders uit sociaal zwakke groeperingen werd eerst door middel van interviews en urineonderzoek nagegaan of zij marihuana of cocaïne gebruikten. Vervolgens werden van hun pasgeborenen geboortegewicht, lengte, schedelomtrek en aangeboren afwijkingen genoteerd.

De kinderen van marihuana-moeders (n=202) waren niet significant kleiner of lichter dan de kinderen wier moeders geen marihuana of cocaïne gebruikten. Wel waren het gewicht, de lengte en de schedelomtrek van pasgeborenen wier moeders cocaïne gebruikten (n=114) minder en was de ernst van aangeboren afwijkingen in deze groep groter.

H.G. Frenkel-Tietz

NOTA BENE

Bloeddrukmeting behoort vaak tot het 'ritueel' van het huisarts-patiëntcontact.

Stelling bij: De Maeseneer J. Huisartsgeneeskunde, een verkenning [Dissertatie]. Gent: Rijksuniversiteit Gent, 1989.